

ROMANIA-CROICA

Bib BCU Cluj / Central University Library Cluj

No. 773 1927

Organ oficial de propagandă
al Societății
„Mormintele Eroilor”
Comitetul Central

„România Eroică“

Organ oficial de cultură și propagandă națională
Al Societății „Mormintele Eroilor“
Sub înalta ocrotire a
M. S. REGINA MARIA

Președinte activ: I. P. S. S. Patriarhul Miron Cristea

Redacția și Administrația: Soc. „Mormintele Eroilor“, Palatul Patriarhiei — București.

S u m a r u l :

- Portretul M. S. Regina Maria
- Făuritorii (versuri) *Mircea Rădulescu, Cluj*
- Portretul M. S. Regele Ferdinand I
- Arenele Romane *Radu Makarovitsch.*
- Povești din vremea războiului *Lt. în rezervă Ghișescu Nicolae.*
- Monumentul eroilor din Seliște-Sibiu . . *Th. Burcă — Gh. Chirovici*
- Inaugurarea monumentului eroilor din
Vulcan-Hunedoara *A. P.*
- Insemnări și ecouri *A. P.*
-

PREȚUL ABONAMENTELOR:

Abonament anual ediție velină pentru autorități și instituții	1500 Lei.
„ „ „ „ „ particulari	1000 „
„ „ „ „ „ obișnuită 120 Lei — Exemplarul 10 Lei.	
- Abonament anual ediție obișnuită pentru pensionari, săteni, soldați și școlari 60 Lei.

Nu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor,
 ci mai curând slăviți-i în cântece așa ca
 faima numelui lor să rămână un ecou prin
 legenda neamului. Chariq.

FĂURITORII

Fragment din poemul dramatic jucat pe scena Teatrului Național din București

BĂTRÂNA

Copii mei, plugarii, acoperiți de glorie
Au săvârșit Unirea.

SOLDATUL INVALID

Ei sunt făuritorii!

La Mărășești, bătrâno, aici s'a plămădit
Unire-adevărată... Vitejii ce-au murit
Ne-au dat o viață nouă ce bate 'ntre hotare
Din Dunăre la Nistru, din Tisa pân'la Mare!...
Pe câmpul ce răsună de-a luptelor ecou
S'a plămădit o țară, un neam, un suflet nou...
La Mărășești, pe holde, ca visul să se 'nchege
Luptatu-s'a plugarul alături de Rege...
La Mărășești, Voivozii cei mari au reînviat
În Ferdinand Românul, în Regele-Soldat;
Purtând credința crucei și crucea pe năframă,
Frumoasă ca o zână și bună ca o mamă,
La Mărășești Regina veghiat-a neclintit,
Plângând la căpătâiul soldatului rănit...
La Mărășești văzut-am mareața înfrățire
Să fim cu toți un suflet, un cuget și-o simțire!

BĂTRÂNA

Mărire celor care luptat-au pentru noi...

TRANSILVANIA

Mărire-n veci și slavă martirilor eroi...

BUCOVINA

Mărire celor care murit-au să 'ntregească
Mărind cu brazdă nouă moșia strămoșească!

Mircea Rădulescu

M. S. R. FERDINAND I, Regele tuturor Românilor

In zilele mari și istorice în care neamul românesc și-a cucerit pentru totdeauna, prin jertfa sutelor de mii de eroi, drepturile sale la viață și libertate el n'a uitat niciodată pe cel dintâi dintre eroii săi, pe M. R. Regele Ferdinand I, al cărui suflet a fost una cu sufletul neamului.

Astăzi, mai mult ca oricând, întreg poporul românesc își îndreaptă recunoștința și dragostea sa nemărginită către M. M. L. Regele și Regina, care atât în timpurile senine, cât și în timpuri grele, au mers cu nestrămutată și eroică hotărâre în fruntea destinului său și Le urează din toată inima încă mulți ani de viață fericită pentru binele și propășirea neamului.

România Eroică

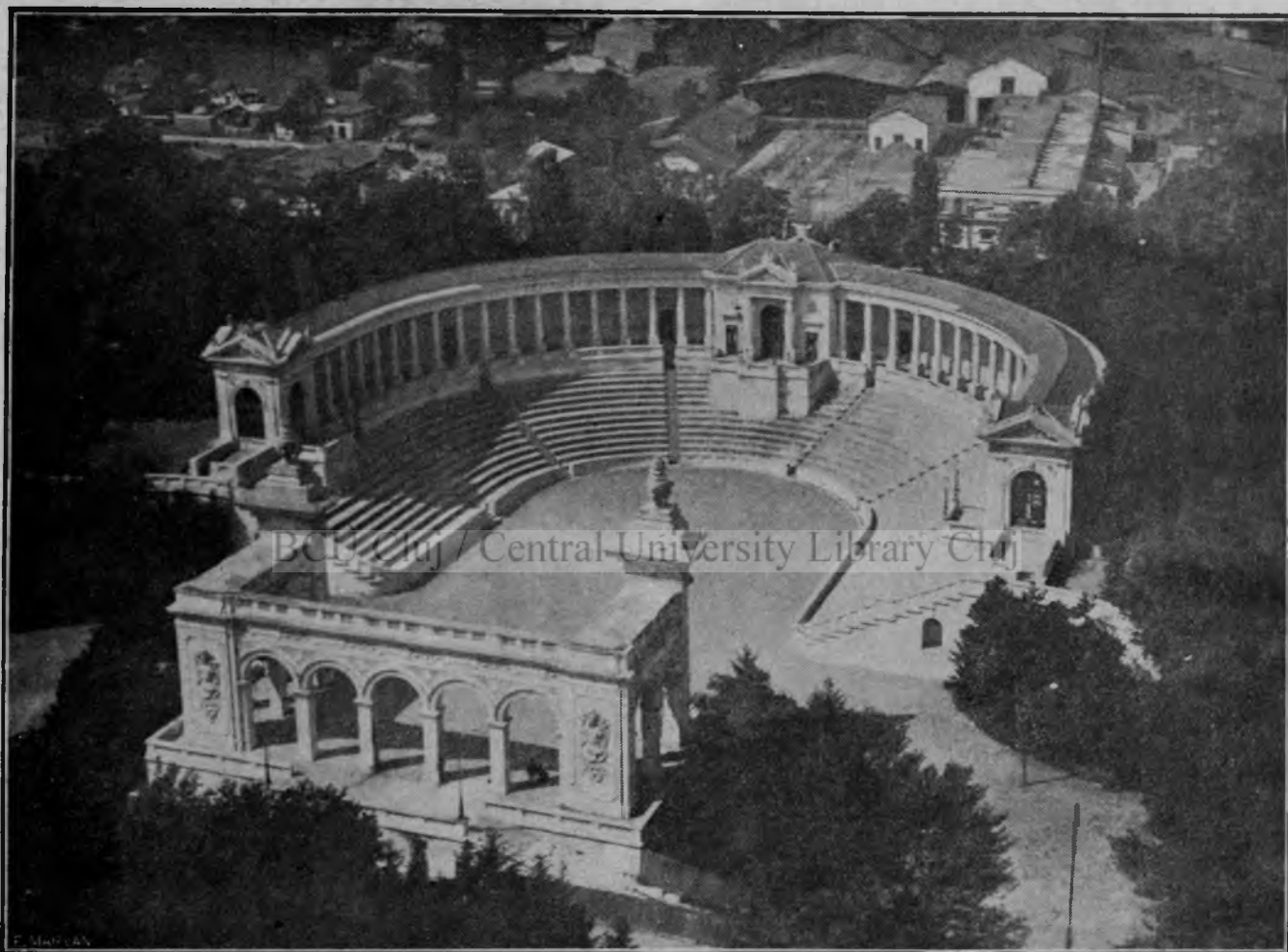
ARENELE ROMANE

În toate timpurile și la toate popoarele au existat locuri alese, anume pregătite sau nu, unde cei mai îndemânateci, mai puternici și mai curajoși cetățeni se luau la întrecere pentru a câștiga admirația și un loc de frunte în stima concetățenilor.

La strămoșii noștri Romani, aceste locuri

în plină sărbătoare și alergau cu toții cu mic și mare, tineri și bătrâni, bărbați ori femei și umpleau zecile de mii de locuri așezate circular în amfiteatru în jurul incintei în care aveau loc luptele ori întrecerile.

Învingătorii se bucurau din partea spectatorilor de manifestații de simpatie și admirație

Arenele Romane din Parcul Carol I

erau anume alese și pregătite, construcții circulare monumentale de piatră, neacoperite și se numeau Arene. Arenele erau pentru romani și locuri de distracții, cum sunt pentru noi circurile și hypodromurile.

De altfel arenele mai purtau și denumirile de circ sau amfiteatru, iar teatrele cari pe lângă scenă și amfiteatru aveau și arenă, se numeau ori teatru, ori arene.

Când la arene erau lupte de gladiatori, ori lupte cu animale, ori întreceri de care cu două roate înhămate cu câte 4 cai atât patricienii (nobilii) cât și mai ales plebea (poporul) era

nemai obișnuite astăzi; Primeau din mâna Prefectului Guvernatorului sau Imperatorului (Caesar) însuși, dacă asistă, o coroană de lauri și erau purtați în triumf pe străzile orașului. Numele lor era purtat din gură în gură și mai întotdeauna marii comandanți de armată în războaie se alegeau dintre acești învingători, cari preferau să moară decât să fie vre-odată învinși.

Arenele așa dar erau locurile unde se ilustra cei mai de seamă fii ai neamului, locurile unde se alegeau eroii.

* * *

Gladiatorii luptau între dânşii doi câte doi, corp la corp, îmbrăcaţi în zale şi cu coifuri în cap şi aveau ca arme de luptă sulita sau un fel de baionetă lată ascuţită la vârf şi cu două tăişuri, iar pentru apărare aveau scutul rotund sau dreptunghiular şi în sfârşit se mai serveau de un fel de plasă cu care căutau să prindă pe adversar, sau să-l încurce în ea, împiedicându-l de a se servi de scutul şi arma lui.

Când unul din adversari era dezarmat sau trântit la pământ, învingătorul aştepta semnul de care depindea dacă învinsul era omorît pe loc sau cruţat. Semnul consta din întinderea braţului cu pumnul strâns şi cu degetul gros întins în sus (pentru cruţare) sau aplecat în jos (pentru moarte).

Spectatorii făceau fiecare semnul care voiau după simpatie cu învinsul sau învingătorul, sau după dreptatea luptei, semnul celui mai mare în rang, de obicei Imperatorul, decidea soarta învinsului şi pentru aceasta câte odată consulta şi semnele celorlalţi adică ale majorităţii sau a oamenilor de încredere, acei „*personae gratae*” cari aveau atât de multă trecere la Imperator.

Gladiatorii când intrau în arenă salutau pe Imperator prin cuvintele ce slăveau pe împărat dispreţuind moartea :

„Ave Caesar morituri te salutant”
Divine Cesar muritorii te salută.

* * *

Luptele cu animalele, se dădeau, afară de rari cazuri când luptau amatori înarmaţi, între condamnaţi la moarte şi un animal, mai cu seamă leu, sau în massă câte 40—50 condamnaţi odată cu cât mai multe şi variate fiare cum au fost faimoasele lupte ale creştinilor în timpul prigoanilor.

După vina condamnatului i se îngăduia să aibă o armă de apărare sau nu şi se înţelege dela sine că foarte rar animalul înfometat şi excitat de urletele mulţimei era învins.

De altfel chiar în acest caz, depindea de semnul suprem dacă era cruţat sau trebuia să reînceapă lupta cu un alt animal, când, rănit din lupta precedentă şi obosit, fatal era sfâşiat.

Şi aceşti condamnaţi când intrau în arene salutau pe Imperator cu aceleaşi cuvinte ca şi gladiatorii, pentru ei însă acele cuvinte închideau puţină speranţă şi mai mult resemnare ori desnădejde.

Întregerile aveau loc între două sau mai multe care cu câte 2 roate în formă de potcoavă cu deschizătura înapoi şi înhămate cu

câte 4 cai de obicei toţi patru de aceeaşi culoare. Aceste care se numeau *Quadrige* (singular *Quadriga*). Conducătorii erau îmbrăcaţi cu tunici în anumite culori şi cu diferite ornamente după alegerea proprietarilor ca să se deosebească.

Spectatorii făceau prinsori pe bani între ei asupra câştigătorului.

Cursele de cai de pe hypodromurile din zilele noastre au multă asemănare cu întrecerile de *quadrige* ale romanilor.

Pentru învingătorul acestor întreceri de *quadrige* mai ales, era un adevărat triumf şi culorile proprietarului căpătau reputaţie după numărul victoriilor, provocau aplauze şi aclamaţii ori de câteori reaşăreau în arene, chiar înainte de curse, iar proprietarul se bucura de multă stimă şi chiar ascultare din partea concetătenilor.

În general învingătorii în luptele de gladiatori şi la întrecerile de *quadrige* erau idoli ai poporului entuziasmat şi se înţelege că pe lângă valoarea lor personală, calitatea lor de comandanţi era mărită prin admiraţia simpatia şi prestigiul de care se bucurau numele şi persoana lor.

În afară de spectacolele mai sus arătate în arene mai avea loc :

Lupte fără arme între atleţi, de felul acelor cunoscute astăzi sub denumirea de lupte greco-romane.

Diferite exerciţii individuale şi colective precum şi *jocuri diferite*.

În sfârşit la arenele care erau prevăzute cu scenă pentru teatru aveau loc *reprezentări de teatru* : comedii, tragedii, farse şi pantomime

* * *

În anul 1906 cu ocazia jubileului de 40 ani de domnie a Regelui Carol I, România a ţinut să sărbătorească pe primul şi bunul ei Rege şi printr'o expoziţie jubiliară la Bucureşti în care scop s'a construit anume Parcul Carol I, în care a avut loc expoziţia.

Răposatul Profesor Doctor Istrati, ilustrul savant şi membru al Academiei, a avut conducerea superioară a tuturor lucrărilor ce a necesitat creierea acestui prea frumos parc.

Între alte minunăţii ce s'au realizat atunci aci, au fost şi „*Arenele Romane*” ca o mărturie a originii romane a poporului român şi ca un omagiu de admiraţie pentru calităţile vitejeşti ale acestor strămoşi ai noştri.

Cu ocazia expoziţiei au avut loc la Arene reprezentări cu Povestea Neamului în care se desfăşurau, în mod alegoric în faţa spectatorilor, diferitele episoade din viaţa Neamului Românesc.

I. P. S. S. Patriarhul Miron Cristea Președintele activ al Soc. Mormintele Eroilor

Insuflețit de înalta sa chemare I. P. S. S. Patriarhul Miron Cristea având prezidenția activă a Soc. Mormintele Eroilor a pus, însă dela început o mare parte din energia și personalitatea I. P. S. S. pentru bunul mers al acestei societăți.

Pe lângă munca și via sa inteligentă I.P.S.S. Patriarhul Miron a căutat să îmbărbăteze pe toți cei ce și-au pus sufletul lor pentru cinstirea memoriei eroilor și tuturor le-a adus mulțumiri scrise și patriarhicești I.P.S.S. binecuvântări. Cei ce l-au auzit vorbind de jertfele și cinstea ce se cuvine eroilor căzuți în război și-au putut da seama de sentimentele de pietate și recunoștință ce are I.P.S.S pentru acești viteji.

Dela expoziție însă și până astăzi aceste arene care sunt o reproducere în mic a Arenelor Romane, au rămas în părăsire începând să se ruineze și numai din când în când, odată, sau de două ori pe vară, câte o societate culturală sau de binefacere reușea să adune câteva sute de oameni, în cele vreo 2500 ocuri ale amfiteatrului arenelor, ca să asiste n aer liber la un concert ori o reprezentație improvizată. Cităm: Aduarea și concertul corurilor ardeleni; Concertele maestrului Enescu; Reprezentațiile cu artistul român de Max dela Comedia Franceză; Concertele Filarmonice; Reprezentații de Operă.

Pentru reînvierea tradiției acestor arene, bineînțeles cu adaptarea lor inerentă la timpurile de astăzi, ele au fost încredințate societății celei mai indicate a cultiva virtuțile neamului, care are, printre scopurile sale, cultivarea curajului și eroismului românesc și aceasta este Societatea „Mormintele Eroilor căzuți în Răsboiu” care și-a luat sarcina restaurării și reorganizării Arenelor Romane din Parcul Carol în triplu scop:

1. Ca prin diferite spectacole clasice și moderne distractive și instructive să desvolte gustul pentru frumusețe, putere, curaj și îndemânare.

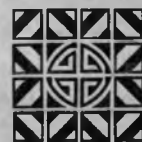
2. Al întreținerii în cât mai bună stare a acestor mărturii strămoșești.

3. Realizarea amortizării și a unor beneficii la capitalul investit pentru mărirea fondurilor societății în scopul de a îngriji de mormintele acelor cari au trecut în mod strălucit proba cea mare, prin care au dovedit luptând și murind vitejește, că au avut acele virtuți cari unite cu dragostea de Țară și Neam, fac din simpli cetățeni din timp de pace, pe eroii din războaie, ale căror nume și fapte rămân pentru veșnicie în istoria și legendele popoarelor.

Lucrările pentru restaurarea și amenajarea cu instalații moderne a Arenelor Romane se execută cu mare asiduitate, Societatea Mormintele Eroilor făcând tot ce stă în putință pentru ducerea lor la cât mai bun sfârșit chiar din anul acesta și astfel în cât în primele zile ale lunii Mai să poată începe reprezentațiile.

Pe lângă reparațiile radicale ce se aduc arenelor, ele vor fi prevăzute cu toate instalațiile necesare pentru ca toate reprezentațiile sau producțiile să aibă loc în cele mai bune condițiuni, iar publicul să ia parte cu plăcere la reînvierea tradiției și frumusețile trecutului.

Radu Makarovitsch

POVESTIRI DIN VREMEA RĂZBOIULUI

— ♦ — Lt. în rezervă GHITESCU NICOLAE

Mergând prin tranșeie din distanță în distanță dau peste niște grămăjoare de lemne subțiri foarte frumos tăiate și peste niște etichete înfipte în pământul de deasupra tranșeiei pe care erau gravate cu litere nemțești înscrispita *Holz für drei personen*. Fiindu-mi teamă ca să nu fiu prins și deoarece aud sgomot de oameni, sunt nevoit a părăsi repede tranșeul. Înaintea mea la 300 de metri distanță văd rețelele de sârmă încurcate. Nu văd între ele niciun loc pe unde m-ași putea strecura, înaintea rețelelor văd plimbându-se în dreapta și în stânga o santinelă cu baioneta la armă. O iau la fugă înapoi în tranșeu spre a nu fi observat și deacolo iar mă cobor în vale la bordeie de unde zăresc satul Vizantea și ca chiar pe acolo să trec frontul deoarece în sat credeam că aș fi mai acoperit de vedere. În drumul spre Vizantea mă întâmpină mergând deacurmezișul spre stânga într'o vâlcea în jos mai mult ca un pluton de soldați. Înțelegând că merg la schimb pe front mă iau după ei. Acum trecusem deja de rețelele de sârmă, crezând că este tot vale am mers înainte fără băgare de seamă când deodată mă pomenesc scăpat în jos pe o stâncă de piatră alegându-mă cu spinarea hârjuită și cu un picior scrintit, pelângă că eram exterm de obosit, răcit, lihnit de foame, plin de păduchi și cu picioarele potcovite de mărăcini. Din bocanci nu-mi mai rămăsese decât petelele pe care le înfășurasem pe picior cu o sfoară de manilla. Căzut de pe acea stâncă, mă trezesc într'o livadă cu pruni. O iau înainte prin livadă până ce dau peste o altă linie de tranșeie.

Erau chiar tranșeiele de prima linie dușmană. Peste tranșeu văd o punte de scândură. Mă scobor repede în tranșeu și mă bag sub scândură pentru a mă mai odihni puțin. Dar imediat începui să tusec nemaiputând să mă abțin deoarece eram foarte răcit.

Pe fundul tranșeului era presărată frunză uscată de pomi, care de câte ori pășeam, făceam câte un pas mă dădea de gol foșnăind sub picioarele mele. Acum Doamne ajută o fugă de 200—300 pași și iată-mă la frontul românesc pe care îl văd înaintea mea destul de bine fiind aproape și la care mă uitam cu jind. Eram peste măsură de obosit.

Voind a eși din tranșeu și a o lua la fugă spre front mă uit întâiu puțin în jurul meu ca nu cumva să mă vadă cineva. O santinelă sta în picioare cu arma întinsă spre mine și spri-

jinită de o cracă de pom. Era mai mult ca sigur, că imediat ce fugeam, ar fi tras în mine, deoarece fiind aproape terenul descoperit și favorizat și de o noapte ca ziua m'ar fi observat destul de bine.

Mă hotărâsc atunci a mă îndepărta mai mult spre dreapta dela acea santinelă și în acest scop merg prin tranșeu spre dreapta. Dar cum pășesc pe o scară într'un alt tranșeu în formă de zig-zag deodată sar asupra mea ca un stol de ciori ieșite din pământ o mulțime de soldați care probabil mă simțiseră și știau despre mine, din cauza sgomotului și foșnirii frunzelor. Un sergent mă apucă de piept parând cu baioneta și strigându-mi *halt*. Un altul parează că voiește să mă împungă dar eu, încep să râd cu hohote imediat ce văd mișcarea lui și să-i spun că mă predau. După ce mă percheziționează amănunțit mă întreabă dacă nu cumva am ceva cuțit sau explosibil la mine și crezând că sunt patrula în cercetare dela frontul românesc mă întreabă că unde se află sergentul cap de patrulă și celalt soldat, afirmând sigur și precis că i-au văzut ei și pe aceia. Acum aflai că ei nu știuse nimic despre mine. Numai blestemata fatalitate făcuse ca să cad în ghiarele lor.

Acuzația lor mi-a prins foarte bine căci am susținut și eu că am fost patrulă dela frontul românesc, ei neputându-și a-și bănuși încă nimic. Le spun că am venit să mă predau lor cu dragă inimă. Li asigur și le spun să fie liniștiți că nu fug. Apoi sergentul mă ia de mână și mă conduce la plutonier, care-și avea bordeiul sub dealul din față, situat la marginea de vest a satului Vizantea Mănăstirească.

Rog pe sergent crezând că am de-aface cu vre-un neamț idiot ca să mă lase liber vre-o zece minute pentru a mă întoarce la frontul românesc căci am uitat ceva acolo, promițându-i că-i mai aduc și alți prizonieri. Imi răspunde apăsător în nemțește *das ist unmögliche sache!* (acesta e lucru imposibil) și mă strânge și mai tare către către el cu ambele mâini fiindu-mi teamă ca să nu fug.

Sunt introdus imediat în bordeiul plutonierului, pentru a mi se lua interogatoriul. Sunt întrebat prin tâlmăciu cum este aceasta posibil ca armata română să fi ajuns într'un hal așa de rău îmbrăcată. Li spun că sunt și alți soldați mai rău îmbrăcați ca și mine, lucru de care nu se lasă așa de ușor convins.

Mă întrebă să-i spun sincer care a fost motivul care m'a determinat să dezertez. Ii spun că pentru că m'a bătut Domnul Căpitan comandant al companiei și pentru că am auzit că nemții ne pune ștampilă și ne dă drumul acasă, spuse după care apoi rămâne perfect convins. După ce mă ia puțin în zeflema făcând haz de mine, și de prostia mea și de armata română, căci din când în când mă ștergeam la nas cu mâneca pardesiului pentru a înlătura orișice bănuială asupra identității subsemnatului, mă întrebă că de unde am în cap chipiul austriac. Ii răspund că dela un soldat austriac găsit mort pe câmpul de luptă și pe care l-am îngropat eu.

Mă tratează apoi cu niște țigări și ordonă să fiu dus până dimineața în bordeiul soldaților unde am stat până a doua zi. Soldații austriaci făceau mare haz și glume pe socoteala mea, unii mă înjurau alții mă compătimeau. Mulți dintre ei se puricau și când își sumeteau ismenele păduchii săreau cu sutele în toate direcțiile. Dela ei m-am pricopsit și eu cu asemenea daruri care mi-au dat apoi multă vreme de lucru, cu toate că aveam și eu pe ai mei personali, lucru destul de explicabil, după atâta timp de vagabondaj și mizerie.

A doua zi sunt condus la un locotenent baron de naționalitate maghiară, al cărui nume nu mi-l mai amintesc, unde mi se ia din nou un lung și amănunțit interogatoriu prin intermediul unui tâlmăciu român de origină bucovineancă și care era chiar ordonanța aceluși ofițer. Sunt întrebat la fel relativ la toate chestiunile de care am fost întrebat și de plutonier. Mi se dă un scaun pe care iau loc. Din când în când mă mai ștergăam la nas cu mâneca pardesiului lucru care provoacă o mare ilaritate, un răs nebunesc din partea ofițerului ce mă interogă și a unui sublocotenent ce se mai afla de față. Ambii fac haz de halul în care se află armata română și pentru a ne putea probabil ridiculiza și batjocori prin calomnioasa și mincinoasa lor presă, aduce imediat un aparat fotografic și mă fotografiază. Mă întrebă că din ce regiment fac parte. Ii spun la întâmplare Reg. 12 Cantemir, Divizia 12 căci știam mai dinainte deoarece aflasem tot dela ei, și dela dezertori că la Vizantea și dealul Răchitiș, luptă Divizia 12. Mă întrebă că ce efectiv și armament are o companie în regimentul meu. Ii spun că vre-o 300—500 oameni, 10 ofițeri, 12 mitraliere și 24 puști mitraliere. Că mâncarea ce ni se dă e foarte bună. Că în Moldova sunt foarte multe trupe franceze și ruse și că se așteaptă în curând sosirea a 9 Divizii japoneze. Că în Moldova nimeni nu se gândește la pace, până ce nu se

va lua pământul ăla nu știu cum îi zice mă sforțez să-mi aduc aminte și să pronunț Transilvania, Benat, etc., Apoi mă conduce pe un deal în afara satului ca să-i arăt locul de unde am dezertat și poziția noastră de artilerie, lucru pe care îl fac indicându-i o pozițiune fictivă. Când îi arătai însă poziția de artilerie obiectează că nu este adevărat, indicând-o el într'adevăr pe cea adevărată. Apoi îmi spune să-i arăt de unde și până unde se întinde frontul românesc și cum sunt așezate trupele, spusă pe care mă prefac că nu i-o înțeleg, după care satisfăcut de răspunsurile date ordonă ca să fiu condus imediat la sala de menaj, unde soldații austriaci luau masa, și să mi se dea și mie ceva de mâncare.

Pe drum, până la sala de mese îmi aud o mulțime de înjurături și sfidări din partea soldaților unguri care treceau pe lângă mine. La masă soldații fac cerc în jurul meu, întrebându-mă dacă e bun tratamentul lor și alte chestiuni. Le răspund că masa lor nu are cum să fie mai bună după care răspuns își dau cu coatele și-și fac cu ochiul unul către altul, spunând în nemțește cu aluzie la mine ca să nu-mi fac iluzii. Mă sperie că în Budapesta și în interiorul țării lor nu numai că nu se pomenește de astfel de bunătăți, dar chiar populația moare de foame.

După masă sunt escortat de către doi soldați maghiari spre satul Topești, care îmi impuneau să merg în pas alergător deși eram atâta de slăbit de cădeam de pe picioare. De multe ori am căzut jos, dar nu se impresiona câtuși de puțin ba încă mă și înjurau și îmi impuneau să merg și mai repede. Ajuns la Topești sunt condus la o închisoare unde se mai aflau închiși și o mulțime de soldați români și ruși prizonieri, cea mai mare parte dezertori. Pe drumul până la Topești asist și văd cu multă jale și multă durere cum falnicii noștri codrii strămoșești se prăbușesc și cad sub securele soldaților ruși care îi tăiau pe capete, îi sfertuiau și încărcăți în mici vago-nete îi exportau cu destinație pentru Germania.

La Topești sunt ținut într'o magazie de nedescris de-altfel ca și până aici prin alte locuri amintite. Stau închis până a doua zi, suportând toate mojițiile dezertorilor ce erau închiși cu mine și care mă credeau jidan. Sunt pus împreună cu ceilalți soldați la cărat lemne și apă. Nu voiam să spun nici ofițerilor că sunt ofițer, deoarece ca soldat eram lăsat mai liber, adesea dus în corvoadă și așa fi putut fugi mai ușor.

(Va urma)

MONUMENTUL EROILOR DIN SELIȘTE-SIBIU, (Proiect)

Reproducerea oprită.

*Opera sculptorului Th. Burcă
Arhitectura pictor Gh. Chirovici.*

Inaugurarea monumentului eroilor din Vulcan-Hunedoara

Jertfele sutelor de mii de bravi ostași căzuți pentru întregirea neamului românesc își găsesc în fiecare sat prinosul de slavă și recunoștință. Dela cel mai modest cătun până la cele mai mărețe orașe înalță falnice monumente glorioase celor jertfiți pe altarul Patriei.

O asemenea pioasă operă a fost realizată la Vulcan Hunedoara din inițiativa și prin stăruința comitetului local compus din domnia căpitan A. Boșoldea, comandantul garnizoanei Vulcan, D-l Pap primarul comunei Vulcan.

Monumentul a cărui fotografie o redăm e opera artistului sculptor Onofrei, înfățișând avântul ostașului român la luptă.

Solemnitatea inaugurării a avut loc cu o deosebită ceremonie, Duminică 21 Noembrie 1926 în fața a mii de săteni veniți din toate satele vecine.

D-l General Ion Manolescu Directorul Soc. Mormintele Eroilor și președintele Caselor Naționale a ținut să ia parte personal la această înălțătoare Sărbătoare. D-sa într-o entuziastă cuvântare, arată măreția jertfei celor 400.000 de eroi cari ne-au dat întregirea neamului și cere tuturor eroism, cinste și muncă în lupta vieții de toate zilele pentru a putea consolida România întregită în hotarele ei firești și a desăvârși astfel opera înfăptuită pe câmpul de luptă.

„Jertfa eroilor va fi fost în zadar dacă urmașii lor nu vor fi și ei tot așa de hotărâți făcându-și fiecare datoria până la capăt“.

D-sa subliniază fapta inițiatorilor din Vulcan pe cari îi felicită pentru opera realizată, arătând că pioasele semne comemorative așezate la încrucișări de drumuri, în vetrele sa-

telor, sau în piețele orașelor, sunt mărturiile istorice ale virtuților și jertfelor neamului și constituiesc pe lângă o pildă înălțătoare și un îndemn puternic către generațiile viitoare.

Aceleași pioase semne închinete memoriei eroilor sunt o mare mângâiere pentru familiile lor. D-l General Manolescu a terminat cuvântarea cu aceste îndemnuri: muncă, cinste, credință nestrămutată în viitorul neamului românesc.

A mai vorbit Preotul Protoereu I. Duma, care luând cuvântul după oficierea serviciului religios, a binecuvântat pioasa operă înfăptuită la Vulcan, aducând laude inițiatorilor.

Serviciul religios al reprezentanților bisericii unite a fost oficiat de către preoții respectivi în frunte cu Pr. Protopop Zugravu din Lupeni.

Cuvântarea a fost ținută cu multă însuflețire de părintele profesor Suciu.

D-l Căpitan Boșoldea inimosul organizator al cimitirului de eroi din Vulcan și unul dintre primii inițiatori ai monumentului face un istoric al luptelor ce au

avut loc în 1916 în regiunea Vulcan, arătând vitejia ostașului român.

D-sa insistă apoi asupra operei comemorative realizate la Vulcan, subliniind însuflețirea acelor ce au dat concursul lor pentru ridicarea acestui monument, printre care figurează în primul rând conducătorii minelor Petroșani.

Mulfumește de asemenea domnului general Manolescu, care a ținut să vină personal la această piuoasă sărbătoare, precum și miilor de oaspeți a căror prezență dovedește cu prisosință recunoștința poporului către cei ce și-au jertfit viața pentru întregirea neamului.

Monumentul Eroilor dela Vulcan — Hunedoara
Opera artistului sculptor Onofrei

Solemnitatea inaugurării monumentului eroilor din Vulcan-Hunedoara.

Au mai vorbit Domnii Jean Bărbulescu d-l Bran Lupeni în numele L. A. N. C. Ing. Ștefan Popovici.

Cuvântările au fost încheiate de domnul Pap, primarul Comunei Vulcan, care adânc

mișcat, ia în primire monumentul eroilor, făgăduind a-l păstra ca pe un sfânt odor și a-l trece cu acelaș legământ urmașilor.

După solemnitatea inaugurării a urmat o masă comună.

BCC Cluj / Central University Library Cluj

Tufletele eroilor noștri căzuți
ni-au făcut drum spre faimă;
izbânda pământească n'are
înțeles decât numai dacă
cinstea țării stă înalță ca o
culme.

1918

C. Harig.

INSEMNARI ȘI ECOURI

ACTIVITATEA COMITETELOR REGIONALE ȘI JUDEȚENE

Activitatea Comitetului Regional Iași

La Comitetul Central s'au primit dările de seamă pe anul 1926 ale Comitetelor Regionale în vederea alcătuirii dării de seamă asupra activității Societății „Mormintele Eroilor”.

Vom menționa la această rubrică lucrările Comitetelor. Incepem cu Comitetul Regional Iași. Este constituit astfel:

P. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei	Președinte
D-l G-ral Zadik Comand. C. 4 A.	Vice-Președinte
” ” Frim ” C. 4. T.	Membri
” ” Botez Șef Serv. C. D. M.	”
” Petrea Primarul Municipiului Iași	”
” Axinte Prefectul Județului Iași	”
” Bogdan Prorectorul Universității Iași	”
” Țintu Ing Inspector General	”
” Voroneanu Ing. Inspec. Reg. Silvic	”
” Colonel Nițescu Șef. De Stat Major C. 4. A.	”

Membrii aleși.

D-na General Zadik	
” ” Botez	
” ” Medic Sava Goiu	
” Colonel Ionescu	
” ” Nițescu	
” ” Gurau	
” ” Naum	
” Amalia Toma	
” Vairauch	
” Burstein	
” Steurman	
Casier D l Maior Manole	

Comitetul de execuție

Consilieri:	D-l General Pirici
”	Colonel Macri
”	Intendant Maior Ghibănessu
Supleanți:	Colonel Manolache
”	Intendant Căpitan Popescu

În cursul anului 1926 Comitetul Regional Iași prin comitetul de execuție sus menționat a executat următoarele lucrări:

În cimitirul „Eternitatea”.

a) S'au construit patru osuare cu cripte și trei troie în valoare de peste 300.000 lei.

Lucrările s'au întrerupt din cauza lipsei de fonduri și vor fi reluate în cursul anului 1927, când se va monta a 4-a troiță și se vor executa cele 4 porți de fier la cripte, precum și cărțile de aur pentru înscrierea numelor glorioase ale eroilor.

b) Cu prilejul hramului Bisericii din Comuna Păun a împrejmuit cu sârmă ghimpată cimitirul eroilor din localitate, a făcut alei și plantațiuni. A reparat monumentul eroilor și a așezat trei troițe, modelul Comitetului Central.

c) A dat o deosebită atențiune îngrijirii și înfrumusețării mormintelor de eroi din cuprinsul corpului IV

armată, pe cele din orașul Iași repartizându-le corpurilor de trupă din garnizoană, iar pentru cele din județe când instrucțiunile convenite comitetelor județene.

d) A serbat cu o deosebită solemnitate „Ziua Eroilor”. (Înălțarea Domnului) când s'au oficiat servicii religioase pentru pomenirea eroilor atât la Mitropolie cât și la bisericile celorlalte rituri.

Au participat autoritățile, armata, școlile instituțiunile și un numeros public, făcându-se pelerinaje la mormintele eroilor, unde s'au ținut cuvântări înălțătoare și s'au depus flori.

Cu această ocaziune s'a făcut și cheta anuală cu insigna *cultul eroilor*.

e) Fondul realizat de Comitetul Regional Iași prin subvenții, donațiuni, chete etc. este de 322.498 lei. Din anul precedent avea un fond de 116.316,35 lei. Pentru realizarea lucrărilor s'a cheltuit suma de 403.037,13 lei, așa încât la 1 Ianuarie 1927 a mai rezultat un excedent de 35.777,22 lei.

Pentru anul 1927, pe lângă fondurile ce va colecta Comitetul Regional Iași va avea și un ajutor bănesc din partea Comitetului Central.

f) După înalta dorință a A. S. R. Principelui Nicolae s'a luat inițiativa ridicării unui monument al eroilor din orașul și județul Iași. Monumentul se va așeza în orașul și județul Iași. Monumentul se va așeza în orașul Iași și în acest scop s'a și început strângerea fondurilor.

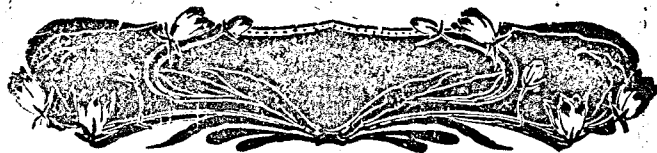
Comitetul Regional Iași fiind unul din cele mai active comitete din țară a realizat cu 400.000 lei, numai în cursul anului 1926, lucrări a căror valoare depășește cu mult această seamă.

După terminarea completă a osuariilor Comitetul Iași intenționează centralizarea mormintelor de eroi din tot cuprinsul județului spre a desăvârși realizarea acestei pioase opere naționale Comitetul Central aduce și pe această cale cele mai vii mulțumiri Comitetului Regional Iași.

Activitatea Comitetului Jud. Putna

A început sub președinția D-lui General de Divizie Lișcu construirea unui solemn monzoleu al cărui proiect e opera D-lui Arhitect St. Baloșin.

În prezent comitetul are ca președinte pe D-l General C. St Amza și continuă cu multă asiduitate lucrările monzoleului unde se vor centraliza osemintele de eroi români dela Cimitirul Eroilor Tabăra Reg. 10 Putna precum și cele din Județ. Opera Comitetului Județului Putna este înălțător exemplu de pietate și recunoștință către memoria eroilor neamului.

MOARA CU ABURI

ED. PROHASKA Fii

Sannicolaul - Mare

Jud. Timiș-Torontal

MOARĂ CU VALTURI

PAUL WAGNER și FII

ARADUL NOU ȘI MUREȘEL

Fabrică cele mai bune calități de făină de grâu

MOARĂ CU ABURI

Societate Anonimă

Lowrin

Jud. TIMIȘ-TORONTAL

EUGEN LAYDA

Cofetărie de primul rang

CLUJ. — PIATA UNIREI, 29

Fiii lui „Daniel Fullajfar“

::: FABRICA DE PIELE :::

(Sannicolaul-Mare (BANAT))

FONDAT 1873

Blancuri pentru curelări

::: Negre și culori :::

Mărgini și gături

Vaché-Cronpoane

Vaché - Jumătăți

Vaché - Gături

Vaché - Poale

Prima Moară sistematică

EDMUND KOLB

Sânnicolaul-Mic

*Fabrică făină de toate calitățile similare
cu ale celor mai sistematice fabrici*

Erații KIRSCH

Moară cu aburi

Atelier de mașini

Turnătorje de metal

DETA

Jud. Timiș-Torontal

FABRICA DE ȚIGLE

POLLATSCHEK & Co.

ARAD

*Fabrică țiglă și cărămidă
de prima calitate*

Restaurantul Transilvania

Vasile Dejan

BRAȘOV

Promenada Regele Ferdinand

**Local de primul rang
Restaurant românesc**

Moara Cilindrică DETA

BESINGER & SCHERER

DETA

Jud. TIMIȘ-TORONTAL

VICTORIA "Societate Anonimă Franceză"

Pentru Exploatarea, Industria, Comerț și transp. Petrolului
Capital 12.000.000 Franci

Sediul Social: PARIS, - Rue Vignon No. 42

Adresa Telegrafică
PETRORIA - PARIS

○○○○

Telefon Louvre 23-23
R. C. Seine No. 121-465

STABILIMENTE

Gennevilliers (Seine) 156 Rue de Caboeufs
Giullervall (S.&O.) Tèleph. Pussay No. 7

Țiței, Produse brute și rafinate, Carbonat
național, Benzol, Benzină, Gazolină,
White Spirit, Spirt denaturat și methilat

○○○○○○

Sediul Secundar Legal și Direcțiunea G-rală
PLOEȘTI, — Calea Romană 32.

Telefon No. 50/4

S. A. Forestiera din Lomaș

Arad, Bulev. Regele Ferdinand (22) 4

Cea mai mare întreprindere forestieră
din România, atât lemne esențe tari,
cât și esențe moi. Ferestraie cu aburi
în Galasi - Ferestrău, Satu - Mare -
Ferestrău și Homorod - Cohalm.

Exploatări de păduri în toate regiunile
Transilvaniei

FABRICA DE CAELE
ȚINTE, ȘURUPURI, CUIE, etc.

O. MUSTARD & FII

G A L A Ț I: Specialități

CAELE marca „COROANA“

„VITROMETAN“

FABRICA de STICLĂRIE S. A. MEDIAS

Produce toate felurile de:
BUTELII DE CULOARE VERZUIE

Ga sticle pentru:

Vin, Bere, Borviz, Lichior, Damigene,
Boloane de Sticlă etc.

Producția zilnică 25.000 sticle.

TRANSPORTURI INTERNAȚIONALE

FRAȚII UNTERER SUCC. FRAȚII TRIGARSZKY

BIUROU DE EXPEDIȚIE ȘI VAMURI

○○○○

Zentral-Telef. 101 Telegr. Trigarszky Sibiu' Telef. Gării 255

Biurou de informațiune pentru străini

SOCIETATEA

„FORAKY ROMANEASCĂ“

Direcțiunea: Ploești, B-dul Independenței No. 7
Adresa telegrafică: „Rafor“ - Ploești. Telefon: 69/4

SONDAJE ÎN ACPRD ȘI PARTICIPAȚIE

Pentru: Petrol, Cărbuni, Gaze naturale,
Minereuri, etc.

Până la cele mai mari adâncimi și în orice fel
de terenuri, cu

APARATE HIDRAULICE MODERNE

Prevăzute cu dispozitive pentru extragerea
de sămburi (caroté) dela orice adâncimi
și pentru trecerea rapidă dela sistemul Hydraulic
obișnuit la sistemul Potativ sau Canadian uscat
și Pensylvan.

Execută: Puțuri de Mină și Galerii
în orice terenuri, pentru

Exploatări de Petrol, Cărbuni, Minereuri, etc.

Utilizând cele mai moderne proceduri
(Congelare, Cimentare, etc.)

Furnizează tot felul de mașini și scule de sondaj

Ca: Fricțiune de lăcărît, Tije de sondaj
pline și Goale, etc.

„CONCORDIA“

Société Anonyme Romaine pour l'industrie du pétrole
Capital social autorisé: Lei 490.000.000

Entièrement versé

Siège social: Bucarest, 48 Boulevard Domniței

PRODUIS

PETROLIFERES

Essence d'aviation, E-
ssence légère, Essence
lourde, Pétrole raffiné,
Gasoil, Mazout, Huiles
minérales.

TRANSPORTS

par ses propres conduites
et wagons-citernes, Loca-
tion de wagons-citernes
et réservoirs dans ses
stations d'exportation à
Braila et à Constantza

ATELIERS MECANIQUES

a Ploești et Campina pour la fabrication et la ré-
paration des appareils de sondage de toutes, Installa-
tions complètes pour sondes Réservoirs, Installations
complètes de raffineries, Dépôt de res, tortstees
de tuyaux en tôle, Fer, Travtcu soess

Societate Anonimă Forestieră
FELTRINELLI
Tâlmăciu Jud. Sibiu

Fabrici de Cherestea
Gatere, etc.

I. MUSGHONG & Comp.

Fabrici de țiglă și cărămidă

— L u g o j —

Telefon: 43. — Adresa Telegrafică:
„Muschong Lugoj“

Fabrică:

tot felul de țiglă și cărămidă

Fabricatele:

sunt garantate că nu conțin piatră
de var și salitru

La cerere:

se trimit oferte și mostre gratis

Producția anuală:

30 milioane bucăți

Băile Minerale

— Buziaș —

Telefon: Direcțiunea Băilor: 25

Fabrica de Acid carbonic: 18

Adresa telegrafică: „Muschong Buziaș“

Băile Minerale:

Sezonul dela 15 Mai până la

15 Septembrie

Lichidarea de acid carbonic

natural și Uzine de apă minerală

A LA SAMARITAINE

Maison L. Benarovo

Telefon 11/80

Toujours bien assortie en:

Tissus Haute-Nouveauté Garni-
tures pour Robes,
Confections Corbeilles de mariage,
Rubans, Gants, Violettes etc.
En Gros — Prix fixe — En Detail

HANN & Comp.

SOC. AN. DE COMERȚ PENTRU
MAȘINI ȘI ARTICOLE TECHNICE

C L U J

Str. Regina Maria, No. 11

Mare depozit pentru

Articole Technice

Uleiuri, Mașini Agricole, etc.

„PETROL FORAJ“ Societate Anonimă
Minieră Română
Capital Social Lei 100.000.000

Turnătorie de Fontă și Bronz

Ateliere de: Mecanică, Fierărie, Strungărie,
Lemnărie, Modelărie, Reparații de vagoane
și locomotive

Ateliere speciale pentru fabricația de: Bohrkrane,
Geamlacuri, Troliuri și tot felul de
aparate de sondaj

— Lucrări de Foraj la Moreni și Runcu —

BANCA CENTRALA ȘVABEASCA

Societate pe Acțiuni

Fondat: 1895

Capital Social: Lei 8.000.000 - Rezervă: Lei 9.200.000

CENTRALA:

TIMIȘOARA-CETATE

Piața Unirii No. 9

::: 25 Sucursale în BANAT 25 :::

Se ocupă cu toate operațiunile
de Bancă

Este autorizată pentru operațiuni
de Devize

GUSTAȚI BEREA BRAGADIRU

și vă veți convinge că este cea mai bună.

Fabrica de spirt BRAGADIRU

este cea mai veche industrie românească și
produce spirtul cel mai rafinat.

Desideriu Stern

Intreprindere industrială de pădure

Biuro Central Oradea, Str. I. C. Brătianu, 1

Telefon 6-88, 66-35, 7-55

Fabrică de cherestea în Oradea-Mare, Veneția,
și Bratca (Bihor), Cherestele de mtejar, fag
și brad, lemne de foc, var ars, traverse.

ICSIPH KOMPASZ

ARADUL NOU

Depozit de fer, Vopsele, Uleiuri,
semințe și mașini**CEA MAI MARE FABRICĂ DE
CĂRAMIDĂ CU ABURI!**Țiglele sunt neîntrecute atât ce privește
calitatea cât și confectionarea.Dacă nu suntem reprezentați la D-voastră,
cereți imediat ofertă și mostra gratuit!
Economisați 40% lemn de construcție și
aveți un acoperiș de casă bun, frumos
— și ușor! —„BOHN” Jimbolia
(Zsombolya) Banat**EXPLOATAREA PADUREI
„HĂLMAGIU”**„ARĂDANA” Soc. Comercială și Industrială
E. FRAȚII SPIITZ

Producenți de lemne

Biroul Central:

Arad, B-d. Regina Maria, 9

**FABRICA DE CARAMIDA
DIN DETA S. p. a.****D E T A**
Jud. TIMIȘ-TORONTAL**Fabrica de hârtie PETRIFALAU**

Societate Anonimă

Petrifalau lângă Sebeșul-Săsesc

— JUDEȚUL SIBIU —

Fabricațiunea anuală:
5 milioane kilograme

Hârtie ministerială

Hârtie velină tip normal

Hârtie semi-velină

Hârtie de scris (concept)

Hârtie de tip nestimată

Hârtie specială

Fabrica de BERE ȘI MALȚ

Ca societate pe acțiuni din Sannicolaul-Mare

Bere Salon blondă

Bere Poster neagră

Specialități: Coroana specială
blondă

Fabricară și Malț.

„STEUA ROMÂNIEI”

Societate Română de Asigurări

Direcțiunea Generală în București, Bd. Elisabeta 19,

Direcțiunea regională pentru Bucovina și Basarabia,
la Cernăuți Str. Templului, 4Sub-Direcțiunea pentru Transilvania și Banat, la Brașov
Str. Târgul Grăului, 4Reprezentanța generală pentru București
Bd. Elisabeta, 10 (proprietatea societății)

Agenții în toate orașele principale ale României Mari

Asigurări în ramurile: Incendiu, Accidente, Grindină,
Furt, Răspundere civilă. — Transport (maritime,
fluviale și terestre). — Asigurări asupra Vieței,
după cele mai ingenioase combinațiuni Pentru
informațiuni a se adresa Direcțiunei Generale în
Reprezentanței Generale în București, Str. Carol
No. 19, la Direcțiunea Regională Cernăuți, la
Sub-Direcțiunea Brașov și la toate agențiile
Societății.**„GENERALA”**

Societate Română de Asigurări Generale

Capital soc. deplin vărsat lei 25.000.000

Fonduri de garanții proprii la finele anului 1923

Lei 123.088.208.53

Sediul: București, Piața Universității

Telefon 5/12, 3/23

— Agenții în toate orașele țării întregite —

Face asigurări în condițiuni avantajoase
contra daunelor de Incendiu, Grindină și TransportIncheie asigurări de viață după combinațiunile
cele mai variate, asigurări populare, etc.Incheie asigurări de accidente, furt și
geamuri (vitrine, oglinzi, firme pe cristal)**„NEGRU DE FUM”**

Societate Anonimă Română

Dicosânmartin